РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вівторок, 30-го липня 1918. Ч. 90. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, July 30, 1918. No. 90.

ВІДВОРОТ НІМЦІВ НА ПІВНІЧ ВІД МАРНИ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗГОДИЛО СЯ НА ВІДСТУПЛЕНЄ БЕСАРАБІЇ РУМУНІЇ.

Зелізничий страйк поширив ся на цілу Україну. -- Заворушеня серед селян змагають ся.

Українське правительство прогнало з Києва проф. Мілюкова, провідника російських кадетів.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У БИТВІ МІЖ МАРНОЮ І РІКОЮ УРК.

Опір неприятеля зломано і він уступає дальше на північ.

ВАШИНГТОН, 28. липня. — Ген. Першінг надіслав до департаменту війни слідуючий урядовий звіт:

„Між рікою Урк і Марною опір неприятеля зломано. Наші війска враз з війсками наших союзників переслідують утікаючого неприятеля".

Американські втрати оцінюють на 25.000 людий.

ВАШИНГТОН, 26. липня. — Німецькі втрати за послідні два тижні виносять поверх 150.000 після оцінки американського штабу.

Загально припускають, що американські втрати в сій битві не будуть виносити більше ніж 25.000. Загальні втрати всіх союзних війск, французьких, англійських, алериканських і італійських, оцінюють на 100.000.

Ся оцінка говорить зовсім противно ніж се подають німецькі часописи, які доносять, що Американці потерпіли дуже тяжкі втрати. Іменно німецька преса доносила, що „десятки тисяч Американців убито.

Секретар війни, Бейкер, заявив, що американські втрати стоять в пропорції відповідно до числа війск, які брали участь в битві і відповідно до сили, з якою битва була ведена.

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НАСТУП ФРАНЦУСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСК НА ПІВНІЧ ВІД МАРНИ.

Французькі війска заняли Фер-ен-Тарденоа.

ПАРИЖ, 28. липня. — Французький урядовий звіт звучить:

„На північ від Марни наші війска в околиці ріки Урк продовжають дальше свій наступ. Помимо сильного опору зі сторони неприятеля, який робив зусиля перешкодити переправити ся нашим війскам через ріку, нам удало ся перекинути війска на північний берег ріки Урк. **Наші війска дійшли до Фер-ен-Тарденоа.**

„Наші війска на північний схід від ліса Ріс дійшли до Шамвоазі.

„На правім крилі наші війска заняли Антеней і Олізі-е-Віолен та зближають ся до шляху, який веде з Дорман до Реймс.

„В Шампанії два напади неприятеля на полудне від Монта відбито".

ВІДВОРОТ НІМЦІВ НА ПІВНІЧ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

Лише декуди прийшло до поменьших боїв піхоти.

БЕРЛІН, 28. липня. — Німецький урядовий звіт звучить:

„На боєвім фронті армії князя Рупрехта були чинні патрулі. Напад неприятеля по обох сторонах ріки Соми і на північний захід від Мондідіє відбито. На прочім фронті оживлена перестрілка артилерії.

„На боєвім фронті армії німецького наслідника престола день проминув спокійно. Лише в деяких місцях прийшло до поменьших боїв піхоти.

„В Шампанії перевів неприятель напад на полудне гори Ріхтель і вдер ся в наші передні окопи. При помочи протинаступу неприятеля прогнано зі занятих ним окопів".

В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ГУСАРЕК МАЄ ПРОДОВЖАТИ ПОЛІТИКУ СВОГО ПОПЕРЕДНИКА.

В програмі находять ся конституційні реформи для Чехії, Галичини і полудневих країв.

АМСТЕРДАМ, 26. липня. — **Барон фон Гусарек, новий австрійський премієр, стрічає на великі трудности в переговорах з представниками парляментарних партій,** як се доносить телеграма з Відня до „Кельнер Цайтунг".

В програмі кабінету стоїть, як се заявив Гусарек, повне співділане кабінету з парляментом при задержаню членів давнійшого кабінету (з виїмкою бувшого премієра, д-ра Зайдлера), який в осени буде заступлений новим, зложеним виключно з представників парляменту.

Новий премієр предложив провізоричний буджет на шість місяців, ряд адміністраційних і фінансових реформ і конституційні реформи для Чехії, Галичини і полудневих країв.

Сумнівають ся, чи Гусарек зможе здобути більшість.

ЛОНДОН, 26. липня. — Кореспондент „Тайса" з Гаґи доносить, що останні вісти з Відня вказують, що нема виглядів, **аби новий австрійський премієр, проф. Гусарек, міг здобути в парляменті більшість.**

Він робить вправді в тім напрямі заходи у ріжних партій, але майже всі вони відносять супроти нього зовсім холодно. Кажуть, що своє іменоване завдячує він головно попертю зі сторони клерикалів і тій обставині, що він є приятелем цісаря.

Ані Поляки ані Українці не мають до нього довіря.

Німеччина рішучо проти австрійського розвязаня польського питаня.

ЦІРІХ, 26. липня. — Рівночасно з вісткою про уступлене австрійського кабінету німецька цензура позволила берлінському кореспондентови „Базлєр Нахріхтен" подати спізнену вістку, в якій сказано, що на останній конференції у війсковій кватирі австрійське правительство було повідомлене, **що Німеччина рішучо противить ся австрійському розвязаню польського питаня.**

Др. Зайдлер директором цісарської канцелярії.

АМСТЕРДАМ, 28. липня. — **Др. Зайдлер, бувший австрійський премієр, зістав іменований директором цісарської канцелярії, як се доносить телеграма з Відня до „Кельнер Цайтунг". Се становище є довірочне і накладає на нього обовязок веденя цісарських справ.**

„Хоч др. Зайдлер є виключений від активного веденя політики правительства, — говорить телеграма — він позістає в дуже тісних зносинах зі справами державними, бо яко дорадник цісаря не позістане він без впливу на політику монархії. Др. Зайдлер є першим премієром, який обняв такий уряд, і його іменоване є доказом великого довіря, яке в нім цісар покладає".

„Форвертс" вважає се іменоване д-ра Зайдлера уступкою супроти Німеччини.

Голодові заворушеня в Празі.

ВАШИНГТОН, 26. липня. — **Дипльоматичні вісти зі Швайцарії доносять про нові заворушеня в Празі, викликані з причини браку поживи.** Доносять, що від 7. липня Прага є позбавлена хліба.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

КОНҐРЕС МОНАРХІСТІВ В КИЄВІ.

Монархісти домагають ся заведеня в Росії абсолютизму.

АМСТЕРДАМ, 26. липня. — Телеграма до „Кельнер Цайтунг" доносить, що **в Києві відбув ся конґрес монархістів, в якім брало участь богато провідників з цілої Росії. Більшість присутних заявила ся за утворенем в Росії абсолютної монархії або війскової диктатури.**

Помимо опозиції зі сторони октябристів і націоналістів, які були заявили ся за утворенем конституційної монархії, конґрес ухвалив резолюцію, в якій висловлює бажане, щоби форма державного устрою в Росії була такасама як перед революцією. Відтак наради конґресу відложено.

Камков і Спірідонова розстріляні.

БЕРНО, 27. липня. — Бюро Вольфа доносить, що в Москві розстріляно другого провідника соціялістів революціонерів Каца-Камкова.

Тасама телеграма доносить про виконане смерти засуду на Спірідоновій, яка стояла на чолі опозиції проти Николая Леніна.

Кац-Камков виголосив був в передодни замордованя німецького посла на конґресі саветів остру промову, критикуючи політику большевиків і поступоване Німців в Росії.

Німецький посол в дорозі до Москви.

ЛОНДОН, 27. липня. — Др. Гельферіх, новоіменований посол німецький для Росії, виїхав до Москви в пятницю, як се доносять вісти з Амстердаму. Тимсамим поїздом відїхав також батальон німецьких жовнірів.

Родина бувшого царя в сибірськім монастири.

ЛОНДОН, 27. липня. — Родина бувшого царя находить ся в безпечнім місци на Сибіри в монастири в місті Абалак, як се доносить телеграма з Амстердаму. Се місто лежить над рікою Іртиш і є звісним місцем відпустовим.

Телеграма з Амстердаму доносить на підставі вістий в німецьких часописях, що бувша цариця просила большевицьке правительство, щоби її позволило з дочками вступити до монастиря в Швеції.

Правительство покищо відложило порішене сеї справи на пізнійше.

Упроваджене чотирох російських великих князів.

АМСТЕРДАМ, 26. липня. — Незвісні бандити упровадили чотирох російських великих князів, як се доносить московська телеграма до „Кельнер Фольксцайтунг".

Телеграма подає, що президент екатерінбурського савета заявив, що дня 18. липня бандити впали до помешканя бувших великих князів Ігоря, Константина, Іван Константиновича і Сергія Михайловича та їх упровадили.

НА СИБІРИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 26, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Сибірське правительство проголосило независимість Сибіри.

ЛОНДОН, 26. липня. — **Провізоричне сибірське правительство в Омску, заявляючи себе найвисшою властию на Сибіри, проголосило независимість Сибіри,** як се доносить телеграма бюра Райтера з Пекіну.

Провізоричне правительство уневажнило всі зарядженя, видані большевицьким правительством і покликало до житя сибірську думу.

Сибірське правительство уступило.

ЛОНДОН, 27. липня. — **Сибірське правительство, включаючи премієра, уступило,** як се доносить телеграма з Владивостока до „Таймса".

(Телеграма відносить ся правдоподібно до сибірського правительства, яке утворило ся недавно тому у Владивостоці. Крім того правительства істнують ще два другі сибірські правительства, одно у західній Сибіри в місті Омску і друге у східній Сибіри під диктатурою ген. Горвата).

Італійці на Сибіри злучили ся з Чехо-Словаками.

БЕРНО, 24. липня. — Італійці, які перебувають тепер в Росії, утворили окремий батальон і злучили ся з чесько-словацькими війсками на Сибіри, як се доносить телеграма з Петроград до „Національ Цайтунг".

---o---

Туркестан републикою.

Амстердам, 26. липня. — **Пятий народний конгрес в Туркестані проголосив Туркестан републикою в звязи з Росією,** як се доносить телеграма з Москви до „Кельнише Цайтунг".

Екзекутива нового правительства складається з 11 магометан.

Туркестанська република складає ся з областий: Семеречинск, Сир-Дарія, Тургай, Самарканд, Закаспійська область, Хіва і Бухара. Місцевости в провінції Бухара, в котрих Москалі становлять більшість населеня, будуть адміністровані делегатами робочих саветів.

НА БІЛОРУСИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Заворушеня на Білоруси.

ВАШИНГТОН, 26. липня. — Урядова телеграма зі Стокгольму доносить:

„Вісти з Росії доносять, що заворушеня на Білоруси, яку заняли німецькі війска, поширюють ся. Богато німецьких жовнірів замордовано. Селяни, убиваючи Німців, закопують їх тіла, щоби в сей спосіб відвернути від себе пімсту".

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗГОДИЛО СЯ ВІДСТУПИТИ БЕСАРАБІЮ РУМУНІЇ.

Між Україною і Румунією навязано дипльоматичні зносини.

ПАРИЖ, 26. липня. — **Українське правительство подало урядово до відома, що зрікает ся своїх жадань щодо Бесарабії,** як се доносить телеграма з Букарешту, подана сюди кореспондентом париської часописи „Матен".

Дипльоматичні зносини між Румунією і Україною зістали вслід за тим підняті, додає телеграма.

На підставі договору в Букарешті центральні держави згодили ся відступити Румунії Бесарабію, коли се буде бажанем цілого населеня Бесарабії. Бесарабська рада ухвалила вправді резолюцію в справі злуки з Румунією, але проти неї внесли протест делегати українських частии Бесарабії. Вслід за тим запротестувало й українське правительство, домагаючи ся виділеня українських частин Бесарабії. Перед кількома днями була вістка з Букарешту, що румунське правительство згодило ся відступити Україні в полудневій части Бесарабії околицю Акерману, а в північній части околицю Хотина. Натомісць знова українське правительство згодило ся, як се вказує повисша телеграма, на відступлене румунської Бесарабії Румунії.

ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК ЗАХОПИВ ЦІЛУ УКРАЇНУ.

Богато страйкуючих увязнено і розстріляно.

ЛОНДОН, 27. липня. — **Страйк на українських зелізницях щораз більше поширюєть ся і прибирає щораз більше постійний характер,** як се доносить бездротна телеграма німецького правительства.

Висші урядники симпатизують зі страйком, якого підклад, як се виглядає, не є виключно економічної натури, але його спричинили Німці також через те, що конфіскували резервові засоби поживи, призначені для зелізничих робітників.

Богато страйкуючих арештовано і богато з них, як се доносять вісти, розстріляно.

В останних днях зелізничий рух на Україні з виїмком одного поїзду, зовсім здержаний. В сім случаю Німці загрозили робітникам, що їх розстріляють, коли вони не виконають приказу.

Після останного донесеня зелізничий страйк поширив ся аж поза місто Гомель, 125 миль на полудне від Могилева.

ЗАВОРУШЕНЯ СЕРЕД СЕЛЯН ЗМАГАЮТЬ СЯ.

75.000 зоружених селян машерує на Київ.

ЛОНДОН, 26. липня. — **На Україні прийшло до революти селян на великі розміри,** як се доносить нині одержані тут вісти.

75.000 добре зоружених селян з офіцирами і інструкторами розпочало наступ на Німців, які цофають ся перед сею армією, уступаючи в напрямі Києва.

ПРОФ. МІЛЮКОВА ПРОГНАНО З КИЄВА.

Мілюков мав богато перешкодити заключеню мира між Україною і Росією.

АМСТЕРДАМ, 27. липня. — **Проф. Мілюкова, провідника російських кадетів** (конституційних демократів) **прогнало українське правительство з Києва,** як се подає телеграма соціялістичної часописи „Форвертс".

Причиною його прогнаня було те, як подає часопись, **що він своєю присутностию богато перешкодив заключеню мирового договору між Росією і Україною.**

(Телеграма з Парижа доносить, що деякі члени кадетської партії підозрівають, що проф. Мілюков звязав свою партію з Німцями. На найблизшім загальнім конгресі кадетської партії члени зажадають від нього вияснення).

БОЛЬШЕВИКИ ОПОРОЖНИЛИ КУБАНЬ.

АМСТЕРДАМ, 27. липня. — Як се доносить російська часопись „Русскій Голос" з Києва, **большевицькі війска опорожнили місто Ставрополь, яке обсадили війска армії добровольців.**

(Ставрополь лежить в Передкавказю. Полуднева часть ставропільської губернії є заселена Українцями і вони виявили бажане війти в склад кубанської републики).

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

ЧОТИРИ РОКИ ВІЙНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

В неділю, дня 28-го с. м. минуло 4 роки від дня, як Австро-Угорщина зачала війну проти Сербії і сим дала почин до теперішної великої сьвітової війни.

Сї сумні роковини для сьвіта, для цілого людства, проминули безслідно, хоч можна їх було помянути дуже доброю згадкою, як би в той сумний день воюючі держави заявили ся за справедливим демократичним миром.

Про мир ні слиху ні диху; війна як була 4 роки, так триває дальше, зайшовши вже на 5-тий кровавий рік.

За 4 роки війни як же богато у сьвіті змінилось.

Тоді як Австро-Угорщина зачинала війну, висилаючи Дунаєм монітори до острілюваня сербської столиці Білгороду (Београду), Европа инакше виглядала ніж тепер. Тепер вона змінилась, тай і поза Европою богато змін настало протягом чотирох останних літ.

Се, що Німеччина заняла чужі території, може мати тільки хвилеве значінє, на час війни, але упадок великої могучої царської Росії має значінє на далеку будучність. Не лише, що Росія не бере участи у війні, але її вже й нема; вона розпалась на кілька демократичних держав. Ще вправді деякі з них стогнуть під німецьким або большевицьким ярмом, а деякі ще є тереном безвпинних домашних боїв, однак се тільки тернистий шлях до повної свободи. Царська Росія уже не верне ть ся, а народи її будуть свобідні.

Що-ж позатим принесли людству чотири кроваві роки.

На се питанє можна відповісти одним словом: — руїну.

Міліони молодих людий чотири роки нічого не творять; не працюють на ріллі, аби добути поживу для себе, на своє житє; не творять промислу, а тільки руйнують, значить — ведуть війну. Се міліони безхосенних людий, яких ще в додатку треба годувати. Крім того сї 4 роки війни дали народови міліони калік, котрі або цілком не здатні до праці або мало здатні. Се дальший тягар для людства. А крім того міліони бідних безпомічних вдів і сиріт. Зруйновані села, ліси, поля; зруйноване хліборобство через брак рук і худоби; зруйнований промисл через те, що 4 роки працює тільки для воєнних потреб; вкінци, довги — отсе те, що дали сьвітови чотири кроваві роки.

Дали вони йому руїну. Все треба наново відбудовувати і гоїти. І довго се ще потриває, хоч би війна і скоро скінчилась; не скоро забудеть ся страшне воєнне лихо. Будуть його пригадувати не лише міліони гробів, що заслали гори і доли, але і живучі жертви війни — вдови, сироти, а найпаче каліки.

Отсе весь спадок по 4-ох роках війни.

Руїну мусить стрічати сьвіт по війні, а головно в старій, культурній Европі, яка понесла такі страшні великанські жертви.

Заплатою за сї жертви буде — свобода, яка все родила ся в крови і терпіню.

Народи східної Европи вже освободились з тяжкої царської неволі, але ще мусять перейти дальшу дорогу боротьби для повного освободженя з німецької насили і з внутрішної недолі.

Державам середної Европи також ще далеко до повної свободи. Се, що вони потрафлять вести 4 роки війну для заборів, сьвідчить, що там ще далеко до повної свободи і демократії.

Але неволя чи у східній чи в середній Европі мусить зломитись. Війна приспішить її конець.

Аж як запанує в цілій Европі повна свобода, дійсна демократія, тоді народи, що так страшно потерпіли через сю війну, скажуть, що не терпіли надармо.

ЧОМУ БУВ СТРАЙК В МІНІСТЕРСТВАХ В КИЄВІ.

Телеграми з Европи доносили свого часу, що в Киеві були застрайкували міністри. Був би се оригінальний страйк, бо міністри звичайно покидають свої „джаби", але не беруть ся до страйку на робітницький спосіб.

Однак тепер показуеть ся, що такого „міністерського страйку" не було, отже і не було нічого оригінального.

Львівський дневник „Діло" доносить про сю справу так:

Гетьман Скоропадський іменував міністром рільництва московського дідича з Харківщини, Колокольцева. Сей хоч був українським міністром відразу зачав своє становище використувати в некористь Українців. В міністерстві рільництва запровадив урядоване в московській мові; урядників Українців зачав усувати, а на їх місце набирати Москалів, що ворожо ставились до українського народу і т. п. Се спричинило, що решта Українців в міністерстві Колокольцева застрайкувало. Однак він собі з того нічого не робив; приймав на місце страйкуючих Москалів, а будинок міністерства для „безпечности" звелів окружити військом.

Тоді на підмогу урядникам Українцям з міністерства рільництва поспішили всі урядники Українці з усіх прочих міністерств, так що страйк став загальний.

Страйкуючі поставили такі домаганя: 1. Привернене української урядової мови в міністерствах; 2. приняте усунених Колокольцевом урядників Українців; 3. усунене принятих ним московських урядників.

Домаганя страйкуючих підпирав „Український національно-державний Союз", до якого належать всі українські партії, що підпирають Скоропадського (се імовірно: соціялісти-федералісти, самостійники і селянська спілка).

Дальших вістий про вислід страйку не маємо, але він відай скінчив ся побідою українських урядників, бо на се вказували би нові іменованя міністрів, які були власне спосеред груп, що творять сю нову організацію — „Український національно-державний Союз".

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО СПИНЮЄ ПОЛЬСЬКУ РЕКРУТАЦІЙНУ РЕВНІСТЬ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Перед нами лежать два витинки з ґазети „Таймс-Юніон", яка виходить в Рочестер, Н. Й. В сій ґазеті говорить ся про розправу трох Поляків, яких польське рекрутаційне бюро приказало арештувати яко дезертирів польської армії. Розправа відбула ся в найвисшім суді в Рочестер; оскарженими були Вацлав Кот, Андрій Корканович і Леопольд Скіба. На приказ сержанта польської армії, Генрика Оркана, полісмен Пост арештував сих трох молодців і посадив їх до арешту.

Провина сих трох Поляків була тасама, о яку польські рекрутаційні бюра оскаржували вже кількох наших Українців. Ми вже нотували у „Свободі" кілька случаїв, де польські рекрутаційні бюра грозили кільком Українцям карою, коли вони не ставлять ся до рекрутаційного бюра. „Пан мусіш се ставіць!" — пишуть в листах польські капралї. Колиж хто не ставить ся, то Поляки беруть ся австрійсько-польського способу, посилаючи поліцію арештувати його.

В той спосіб вони поступили із згаданими висше трома польськими хлопцями. Хлопці пересиділи в арешті, очікуючи розправи. Суд вислав до міністра справедливости, Ґреґори, у Вашінґтоні, повідомлене про арешт трох Поляків, які не послухали зазиву польського рекрутаційного бюра і не ставили ся до асентирунку.

Прийшов день розправи, а рівночасно з Вашінґтону наспіла до окружного прокуратора телеграма отсього змісту: „Телеграма про арешт Поляків одержана. Сї люди мусять бути увільнені. Ніхто не є уповажнений до арештованя їх. Прошу подбати, щоби сю практику занехано".

В инших словах се треба розуміти так: Міністерство справедливости одержало телеграму про арештоване трох польських хлопців, котрих провина лежить у тім, що вони не повинували ся приказови польського рекрутаційного бюра — не хочуть, значить, вступити до польської армії. Міністерство справедливости уважає однак, що сї люди є невинні і тому їх треба випустити, але рівночасно окружний прокуратор має наказати польському рекрутаційному бюрови, щоби воно не послугувало ся тактикою насильства, бо на се воно не має дозволу від правительства Злучених Держав. Польща не є державою і яко така не заключила жадних договорів із Злученими Державами, а тому не має права тягнути насильно до своєї армії людий, які живуть у Злучених Державах. Коли правительство Злучених Держав позволило Полякам організувати тут свою армію, то лише під услівєм, що се буде армія польських добровольців, а не армія примусово затягнених рекрутів.

Цитуємо сей цікавий случай для інформації наших читачів і наказуємо їм, що коли би колись і їм таке лучило ся, як згаданим тром Полякам, так нехай вони удадуть ся з тою справою впрост до суду, а справедливий суд Злучених Держав видасть своє відповідне оречене.

Поляки не мають права тягнути насильно до своєї армії польських хлопців, а тим більше не мають не то права, але морального оправданя тягнути до польської армії Українців. Українці радо служать і будуть служити в армії демократичної републики Злучених Держав, але не можуть і не сьміють служити в армії свого ворога-Ляха.

Ми віримо, що Українці на провінції розуміють своє становище супроти польських рекрутаційних бюр і поступають або будуть поступати з ними так, як велить закон сеї републики. Впрочім наші люди вже знають польську душу і зі всяких польських „завезвань" сьміють ся. Читач „Свободи", який надіслав нам з Рочестер згадані ґазетні витинки, пише: Польські „воєводи" старали ся покликати до польської армії і наших, українських хлопців, та наші хлопці в Рочестер „не майон страхуф од Ляхуф"...

Марко Скритий.

ДО БРАТІВ НА УКРАЇНІ.

До Вас кличу я з чужини,
До Вас, Сини України:
Сильні серцем — любіте ся,
Сильні духом — боріте ся...

ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ НЕ ВИСТУПАВ НІКОЛИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ.

В останних числах деяких европейських ґазет є натяки на те, що Павло Петрович Скоропадський, тепер гетьман української держави, не був ніколи ні явним ні тайним ворогом української справи.

Він все відносив ся прихильно до самостійного українського руху, про що сьвідчить факт, що з початком російської революції він занив ся організацією української січово-козацької молодіжи, в якій він і деякі члени тодішного українського правительства бачили основу будучої української армії — пише одна швайцарська ґазета. — Будучи сином богатої родини, Павло Скоропадський мав нагоду читати і переглядати ріжні історичні архіви, неприступні навіть для визначних політиків. Під впливом ріжних історичних памяток в нїм заграла козацька кров і він перенив ся глибоко козацькими традиціями. Він, здаєть ся, є виїмком у своїй родині.

Київські ґазети, які стоять по стороні Скоропадського, опрокидують закид, наче би Павло Скоропадський перед війною виступав в думі проти української справи. Вони кажуть, що про се сьвідчить факт, що на кілька літ перед війною він вже не був послом. Послом був инший Скоропадський, Юрко Скоропадський, дідич з Чернигівщини, який був і є завзятим ворогом української независимости.

Є лиш одна небезпека для соціялістичної України у Скоропадськім, именно, що він є мілітаристом. Його мілітаристичний характер подобав ся цілій Німеччині, а також і тим Українцям, які уважають, що тільки сильна армія зможе дати охорону українській державности; тим більше, що богато Українців є тої гадки, що самостійна Україна має більше ворогів ніж приятелів.

Великий борець за українську державність, др. Дмитро Донцов, був одним з тих, які ради добра України домагали ся заведеня на Україні зелізної власти. Він тепер входить в склад українського правительства і важні політичні галузи стоять під його контролею.

ТАЙНА ПРИЗНАКА УКРАЇНСТВА В КИЄВІ ЗА ЦАРСЬКИХ ЧАСІВ.

В журналістичних працях проф. Михайла Грушевського, президента бувшої Української Центральної Ради, находимо характеристичний цитат про те, як щирі українські патріоти за царських часів у Росії тайно надали Киеву маленьку призначку українства і вшанували рівночасно трох найславнійших мужів України: Тараса Шевченка, Панька Куліша і Миколу Костомарова.

— В Киеві є цікава і мало кому знана памятка тих часів, коли то українські передові люди провадили політику „невредних" манифестацій — каже проф. М. Грушевський. — Ся памятка, се ґрупа улиць: Тарасівська, Паньківська і Никольсько-Ботанічна, в сусідстві університету. Сї улиці названі в честь української трійці — Тараса Шевченка, Панька Куліша і Миколи Костомарова, але як бачимо таким хитрим способом, що лише втаємничені могли знати, що сї назви означають... Навіть царське правительство не знало великої тайни, бо певно було би казало усунути назви немилих собі людий.

Назви сих трох улиць були за царських часів одинокою, та ще й до того тайною признакою українства в Киеві.

АФОРИЗМИ.

Пересічний чоловік доти не позбудеть ся одного клопоту, доки не впаде в другий.

Деякі люди йдуть до церкви, щоби набрати сьвіжого засобу пльоток.

Богато річий, про які ми знаємо з досьвіду, прийшли нам до голови завдяки примусовій науці.

Деколи богатий кавалер є бідним мужем.

Скажи товстій дівчині, що вона ще більше товстіє, тоді вона перестане тебе любити.

Від радости болить голова песиміста.

Mobilizing the Dollars.

PUBLICITY DEPARTMENT
LIBERTY LOAN COMMITTEE
SECOND FEDERAL RESERVE DISTRICT
120 BROADWAY
NEW YORK

John Price Jones
Assistant Director 4 S. No. 15

Before the Allies could make any headway against the compact and co-ordinated forces of Germany, they had to accustom themselves to the habit of looking at the war in its entirety. They had to give up studying it in terms of the British front in France, of the Italian front on the Piave, or of any separate sector. They had to see it as a whole. When they finally agreed upon that principle, the thoroughness with which they carried it out became the outstanding feature of the war. Not only did the Allies pool their military resources, so as to put an American, French, British or Italian division at the service of the corps commander who needs it most, but they merged their finances for the purpose of bringing money and credit and goods to bear on the point that has to be strengthened. The Inter-Allied Council on Finances and Purchases, organized in Paris toward the end of last year, works hand in hand with the Versailles conference on military needs.

Plans are under way in this country for the Fourth Liberty Loan, which will provide additional fighting capital for the United States and its allies. The funds thus raised will be used to hold the entire line, whether in France or Belgium, Albania or Italy.

If a man realizes that the dollar he saves now in preparation for the forthcoming Liberty Loan is going to be sent into the front-line trenches at the point where it will do the most good, he will put it aside gladly. If he understands that he is helping to mobilize a regiment of dollars for service in Italy, Greece, Belgium, or wherever it will render the most potent service against Prussianism, he will throw himself into his work with renewed zeal.

ШВЕДСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПРО ВІДНОСИНИ В ЧЕХІЇ І ГАЛИЧИНІ.

Шведські соціялісти кажуть, що австрійська харчева ситуація дуже критична. Внутрішні відносини в Австрії подібні до тих обставин, які панували в Росії підчас „чорної зими" 1916 року. Центральні держави є прямо близкі загуби та зовсім безрадні в теперішній так грізній квестії харчевій, а нема надії, щоби відносини поліпшили ся в слідуючім році.

Се однак не значить, що Австро-Угорщина не буде далї воювати два або навіть і три роки довше, коли зусилям екстремістів вдасть ся вдержати і піддержати „машину мілітаризму". Хитра, погана політика в Берліні та по цілій Німеччині, а спеціяльно в місцевостях фабрик амуніції, зуміла вдержати свій нарід у блуді та злуді, себто все ішло дуже гарно, дуже добре, однак тепер нарід вже побачив ту гидь їх політики і побачив свій власний гріб, який він в добрій вірі сам собі готовив.

Фальш та облуда тактики правительства допровадили населене до крайности; заворушеня, розрухи, революція почали ся, і тепер треба сподівати ся, що скоро вони перенесуть ся і в другі держави... А їх вбити, їх здавити будуть всилї лише кроваві, мордерчі средства репресії, котрі однак, коли введеть ся їх в жите, навістять цілу Австрію страшною огненною та кровавою повінню...

Чехія є першою країною небезпеки, а їй безумовно послідує Галичина... В тих двох краях правительство морило, умертвлювало населене, і то з розмислом, на те, щоби вдержати нормальний стан у Відни та других містах амуніцій. В Чехії від довшого часу варить ся... Лише машинові карабіни, баґнети, шаблї та другі смертні знаряди вдержують Чехію.

Донесеня про побіди наступи Чехів на Сибіри ще більше скріпили революційного духа серед народу ческого, а ще висше піднесло їх рішене Америки — „побачити Чехів вільними".

Харчеві відносини в Австрії є страшні. По кілька днів люди є без хліба, а хліб все був головною поживою мешканців Австрії. Правительство однак все ще заряджує обниженя порцій хліба!

Недавно австрійський міністер харчу Павль удав ся до Берліна, щоби внести зажалене проти дефициту 2.000 вагонів муки тижнево, яку то скількість Німеччина зобовязала ся контрактом доставити Австрії.

В наслідок сего ненависть проти Німеччини зростає, мимо того, що імовірно правдивою причиною недостарченя висше згаданої скількости муки є її брак і в самій Німеччині. Се можна також побачити в офензиві, яку почала Австрія проти Італії, мимо того, що не радо вона, згідно з потвердженими донесенями, зважила ся на сей крок.

Коли би Гінденбург вірив був в сили німецької армії на заході, то спокійно міг би був вижидати на прибуте сильної американської армії з Франції. Він певно прихилив ся би був до пропозиції і пляну соціялістів: частинної мобілізації австрійської армії на те, щоби управити ріллю та роздобути поживу. Всі, з виїмком незначної меньшости, були за тим.

Не зважаючи однак зовсім на грізну ситуацію харчеву, Гінденбург розпочав офензиву на фронті італійськім, лише на те хиба, щоби обменьшити силу наступу на західнім фронті. Се вказує, що шукаєть ся кінця війни сего року.

Поля Австрії стоять необроблені, а коли би навіть Австрія і пережила ту крізу, то знова страшний голод грозить населеню зимою, бо лише маленька часть харчових продуктів виробляєть ся тепер на запаси зимові.

НИКОЛАЙ III.

Росія в своїй історії пережила таких царів як Іван Грізний, як Петро Великий, як Катерина II. та Николай II., котрі відзначили ся своїми особистостями на стільки, що історія їх не забуде. Кождий раз, коли згадаємо про царя Івана Грізного, то мусимо мимоволі представити собі ті страшні жорстокі діла його. Страшно робить ся про такого чоловіка подумати. Стараємо ся з обмерзінєм його забути. Коли подумаємо про Петра Великого, то мимо волі зараз приходить на гадку факт поневоленя ним України і других народів в російській державі. Зі згадкою про Петра Великого сейчас пригадують ся нам зелізні кайдани, муки козаків українських в петербурських болотах та петербурський кримінал для непослушних йому осіб. Коли подумаємо собі про Катерину, котру українська народна пісня називає „вража дочка", то сейчас стараємо ся про неї забути задля її неморальности і страшної безвстидної роботи утиску народів Росії. Коли подумаємо про Миколу II., то огидно нам робить ся від того, що над сьвітом нині панують і ним рядять такі крайні дураки, безрадники.

Та найстрашнійше і найпоганійше враженє робить на нас думка про пановане царя Миколи III. (Леніна), бо помимо того, що його пановане ще тільки зачало ся, та се пановане вже зробило страшнійшу роботу, ніж зробили сї всі згадані найстрашнійші російські царі. Цар Никола III. дотепер може повеличати ся не меньшими, як не більшими зьвірствами над російським народом, ніж Іван Грізний. Цар Никола III. за кілька місяців панованя в Петрограді показав ся більшим гнобителем малих народів поневолених російською державою, ніж се зробив колись за цілий час свого панованя Петро Великий. Тому кожемо, що більшим гнобителем він показав ся, бо цар Петро отверто говорив, що Росії, яко державі, треба балтійських країв, що Росії, яко імперії, треба України, і свою роботу він робив отверто і силою. Але цар Микола III. вийшов на престол з хвилею програної рівноправности і самовизначеня народів, а потім забирав з фронту війска Росії і нібито демобілізував російську армію наперекір Німцям, а тусаму армію висилав тайно нищити ті народи, котрим признавав право самоозначеня, як Україна, Фінляндія і инші російські народи, яких передше гнобив Микола кровавий. Той-самий цар Микола III. за дуже короткий час свого панованя може виказати ся і похвалити ся тим, що нині Росія більше здеморалізована, ніж здеморалізувала її колись цариця Катерина II. за цілий час свого панованя. І цар Микола III. показав сьвітови те, що державою можуть правити ще більші дураки і ще низші люди, як був цар Микола II. з цілим своїм Распутіном і з цілою своєю родиною і двором.

І дивне диво, що народні маси доси сего не можуть добачити; дивувати ся мусить кождий, як з байки Ендерсона, де одного дурного царя возили по місті, а люди говорили, що він гарно вбраний. І дивувати ся мусить кождий, що такі узурпатори як Микола III. дійшли до сили і се все поробили під кличем свободи, під кличем рівности, під кличем самоозначеня народів. Сей клич свободи, революції, поваленя капіталізму був так могучим серед російського народу, що клич сей, як блеск полудневого сонця, заслїпив маси російського народу і довів до того, що нині Росія замісць Івана Грізного, Петра Великого, Катерини II. або Миколи II., має Миколу III., котрий своєю поганою роботою перевисшив їх усіх.

Миколі III. вдало ся зробити всю свою роботу і закрити весь німецький плян лише тим, що Німці приказали йому себе і весь їх плян знищеня Росії, поневоленя України, Фінляндії, Естонії, Курляндії, Литви і Польщі закрити під соціялізм, під клич освободженя народів.

Та воно поволи зачинає все виказувати ся і найтемнійший забитий і засліплений соціяліст чи революціонер, довідавши ся, що цар Микола III. дістав від кайзера проізд через Німеччину в Росію, ще перед занятєм російського престола, в запльомбованім німецькім поїзді.

Також дуже дивним для кождого є той факт, що большевики так радо і скоро надрукували всі секретні договори між Росією а союзниками, що були і є проти всяких секретних договорів міждержавних, але мимо сего тісамі большевики доси не надрукували свого договору, секретного договору між Німеччиною а ними заключеного в Берестю Литовськім. Многі також питають ся, чому большевики, котрі не признають і не признавали воєнних відшкодовань, самі підписали Німцям в договорі платити величезну суму відшкодовань сирими матеріялами Росії, котрі є і будуть продукованими російським селянином і робітником. Тісамі большевики також не признають анексій (прилучень), але потім так гарно політику повели, що віддали Німеччині на ласку і неласку всю Польщу, Литву, Курляндію, Естонію — а також кинули на поталу Німеччині цілу Україну і Фінляндію.

О, вони жидки, знамениті махери! Свою роботу для кайзера під покришкою соціялізму вони зробили ще лучше, ніж кайзер міг сподівати ся по них. Думаємо, що се буде не без винагороди від кайзера.

Нині найтемнійший російський соціяліст зачинає дивувати ся, чому він проміняв такого великого революціонера як Плеханов — за Лейбу Бронштайна (Троцького), Кропоткіна за Улянова (Леніна); Дейча за Йоффа; Брешковську за яку Хану Масальську і сотні їх; Бурцева за Криленка; Чхеідзе за Манусевича-Мануйлова; Церетелі за Бонч-Бруєвича. Нині найбільше засліплений російський Українець, порівнавши тільки самі імена Василя Моргунова, Лейби Хайкеса, Івана Лімберга, Емануїла Марґулеса, Мойсея Ґрановського, Ізраеля Крайсберга, Вальдемара Аусена, Фішеля Куґеля, Ідміна, Мойсея Шіґеля — з іменами Грушевського, Винниченка, Єфремова, Шульгина, Голубовича і других подібних, мусить застановити ся над тим, що там мусить щось в тім бути; кождий остаточно мусить прийти до заключеня, що дійсно сї всї згадані великі люди Росії і України були і є дійсні наші щирі проводирі, борці за свободу, а всякі Лейби, Бравнштайни, Марґулеси, Йоффи і прочі се є лише узурпатори, котрі наживляють ся і користають з нагоди і з темноти російського народу.

Крайна пора вже була би, щоби всі наші прихильники большевицької роботи застановили ся і признали, що їх надули жидки Росії своїми великими словами і своїми поглядами про свободу людства. Треба признати вже раз, що російський нарід дав ся знищити таким безмилосерним жидкам, котрі лише словами були соціялістами, а ділами і думками вони були підлі ошуканці, дурисьвіти та вірні і секретні слуги кайзера.

ДОПИСИ.

З COATSVILLE, PA.

Українська манїфестация в День Независимости.

Як тільки в анґлійських часописях появила ся згадка про відсьвятковане дня свободи, котсвільські Українці почали зараз в тій справі горячкову працю. Місцевий американський комітет запросив в один день представителів усіх національностий, щоби виробити програму походу. Сей комітет зажадав також від усіх народностий, аби вони на дотичній параді показали Американцям дещо зі своєї культури і звичаїв, як от співи, танці і т. п. Американці хотіли пізнати й оцінити кожду, хоч би найменшу народність.

І дійсно, наші Українці вибились на перше місце, бо дістали великі ґратуляції від посадника міста, як і від цілої публики.

У відсьвяткованю дня свободи у нас брали участь слідуючі нації: Українці, Поляки, Мадяри, Словаки, Росіяни, Сирійці і Вірмени. Виступ був розділений на дві точки. Поляки, Словаки і Мадяри виступали о 2-гій годині пополудни, а Українці, Росіяни, Сирійці і Вірмени виступали о 7-мій годині вечером. Похід через місто був спільний вечером. Та перша група відпровадила нас за місто на призначене місце, де була зроблена на підвисшеню плятформа. Завдяки нашому парохови, о. Дженджері, котрий працював щиро з нами, зроблено 15 таблиць, які представляли нас і говорили за нас, що ми за нація. Написи були зладжені читкими, червоними 4-цалевими буквами.

Похід розпочав ся о 7-мій годині. Кожда дивізія збирала ся при своїй церкві, відтак всі зійшли ся на Першу евеню. Головний похід ішов через ціле місто в отсім порядку: Напеpед ступав майор (посадник) міста. За майором їхав удекорований автомобіль, в котрім сидів наш представник, парох о. Дженджера, а також польський парох. Побіч того автомобіля ішли два січовики з витягненими шаблями, яко непохитні сторожі і борці за волю і свободу всього народу. Дальше слідували шкільні діти, повбирані на біло, зі зьвіздистим прапором в руках і з синьо-жовтими стяжками на суконках. Відтак слідували прапори: один американський а два українські. Українські прапори несли женщини, красно повбирані в народний стрій. За прапорами несено велику таблицю з написию: „Сорок-міліоновий український нарід домагаеть ся свободи". Опісля слідували женщини — всі в українських одностроях. Дальше поступали січовики зі своїм малиновим прапором. 32 січовики узброєні в шаблі, умундуровані в дуже красні синьо-жовті уніформи, представляли наше козацтво і манили чужинців своєю поставою та справностию, бо через цілий похід грімкі оплески не вмовкали. За січовиками йшло тов. У. Р. С. з американським прапором — всі повбирані в синьо-жовті ленти. За ними слідувала ціла українська парохія. За нами йшли всі инші народности, як уже висше описано.

Похід дійшов на призначене місце і тут розпочались виступи. У вільних хвилях пригравала місцева банда. Виступало богато бесідників. Від Українців мав промову місцевий сьвященик. Прийшла черга на нас до виступу. Місцевий дякоучитель, п. В. Бернецький, зібрав на плятформу своїх співаків, котрі відспівали мужеським хором дві пісні: „Чом так скрито син сусіда" і „Не згасайте, ясні зорі". Кількатисячна товпа народу стала сильно плескати в долоні і плескала доти, доки співаки тих пісень не повторили.

Доказом, що Американці заінтересували ся нашим співом, нехай буде се, що за пару днів по 4-тім липни суперінтендент одної фабрики скликав наших робітників в один гурт і казав їм співати. Вони співали кілька мінут, а він за те приписав їм по 2 години платні. Американці дуже вдоволені з наших співів, бо і місцеві часописи дуже богато про нас писали. Навіть Полякам не повело ся так як нам, хоч їх тут є два рази стільки, що нас, бо їх сьвященик по тім сьвяті говорив, що вони не варта Українцям навіть чоботи чистити.

Дальше по тих співах наступили танці: коломийка і козак. Пійшло пять пар в українських строях на плятформу. Як музика заграла, пійшли наші хлопці гопака, а один сьмільчак в танці кілька разів заспівав. Оплескам не було кінця. Публика доти била браво і майже кричала, поки три рази тесаме не повторено.

Велику сенсацію і вражіне викликав своїм співом і гумором п. И. Бурболяк. Він майже чарував усіх чужинців, ба навіть на другий день майор міста просив, аби йому показати коли того сьмільчака. Таких нам кілька сьмілих зухів, а тоді можна буде щось доброго зробити перед чужинцями. Він не встидав ся свого строю, співу і гопака, бо він розуміє річ. Але бувають і такі зарозумільці, що надують губи, нічого не роблять та ще з других насьміхають ся.

На останку ми відспівали „Не пора" і „Ще не вмерла". Січовики мали ще виступати з вправами, але вже було запізно, бо ще другі нації після нас виступали.

О годині 10.30 ми розійшли ся домів. Кождий Українець вертав з паради вдоволений і тішив ся тим, що наш нарід дістав найбільшу похвалу із всіх других, що тут брали участь в параді. І справді числом ми всіх перевисшили. Від тоді чужинці нас пізнали, що ми за нарід, чиї ми сини. Американці вже тепер знають, що ми є дітьми України, а не Австрії або Росії.

Українська Громадо в Котсвіл! Гуртуймо ся всі до товариства ім. Б. Хмельницького, відділ 248 У. Н. Союза. Будьмо сьвідомі, а тоді буде згода між нами і дух України ніколи не загине!

Учасник.

—o—

З ST. LOUIS, MO.

Українська манїфестация в день 4. липня.

Манїфестация української громади в Ст. Луіс в день независимости Злучених Держав випала дуже величаво. Доложило ся всіх старань і праці, аби чужим людям представити наш український загал і його бажаня.

У загальнім поході виступило понад 5.000 осіб. Найбільше було чужинецьких національностий і то переважно в своїх народних строях. Товпи народу приглядали ся параді і горячо оплескували переходячі ґрупи. Найбільше таблиць з відповідними написями несли Українці, тож їм дістало ся найбільше оплесків.

Весь похід, перейшовши дорогу з Ліндел евеню до Форест Парк, удав ся до Арт Гілл, де прибув о годині 6-тій пополудни. Тут на підвисшеню стояли члени Американізаційного Комітету, посадник Кіл і відпоручники чужинецьких національностий. Усі ті люди відбули перегляд цілого походу, а відтак (о 7-мій годині) відбули ся патріотичні збори усеї публики. Було кілька принагідних промов, а найбільше вражіне викликало представлене публиці відпоручників чужинецьких національностий. Місцеві американські ґазети подали повні імена тих відпоручників і назви тих народностий, які вони заступали. Всіх репрезентованих чужинецьких національностий було 22. Українськими відпоручниками були пп. Олекса Хуляк і Михайло Петрівський.

Українська громада вислала на руки президента Вілсона ось-таку телеграму:

Our Famous
President Woodrow Wilson,
Defender of Liberty:

The Ukrainians of St. Louis, Mo., assembled to commemorate the One Hundred and Forty-Second anniversary of American Independence, manifest their loyalty to the United States and to the great Defender of democracy of the world, President Wilson. We gladly offer our blood and treasure to defend the liberty of all oppressed nations of the world, and the Ukrainian People Republic.

M. Petrowsky, chairman
S. Makaro
S. Sawitsky.

На сю телеграму прийшла на руки голови Української Громади в Ст. Луіс, Мо., п. Мих. Петрівського, слідуюча відповідь:

WHITE HOUSE.
Washington, July 6, 1918.

My dear Sir:

Permit me to acknowledge the receipt of your telegram of the third of July and to say that I shall have pleasure in bringing it to the attention of the President. In his behalf, let me thank you and all those associated with you for your reassuring words.

Sincerely yours,
Joseph P. Tumulty,
Secretary to the President.

При тій нагоді годить ся зазначити, що Українці в Ст. Луіс закупили дня 28. червня б. р. через Українську Ґрупу більше ніж за $10.000 воєнних щадничих марок, і то без помочи Лемків, котрі не хочуть іти від імя Україна.

Громадянин.

—o—

З FORD CITY, PA.

Театральне представлене.

Заходом тутешної парохії при церкві св. Николая відограно в неділю, 7. липня б. р., театральне представлене „Ох, не люби двох", веселу штуку з галицько-українського житя, в 3-ох діях, Антона Нагорянського.

Драма ся в Форд Сіти доси ще не була грана, тож на се представлене явило ся гостий поважне число. Поміж учасниками видно було Американців, Поляків, Сербів, Словаків, а навіть Мексиканців, котрі були заінтересовані сею красною штукою.

Перед представленем тутешний парох, о. Василь Добушовський, привитав зібраних гостий і переніс ся гадкою до нашого старого, рідного краю. Своєю красною бесідою він пригадав тутешним Українцям про давні часи нашого рідного краю і про теперішну різанину. Не одному зі слухачів серце корчило ся з жалю за своєю рідною Україною. Опісля бесідник вияснив зміст драми „Ох, не люби двох".

Після того вийшов з декламацією малий школяр, Михайло Гнатів, котрий дуже добре виголосив вірш п. з. „Сумно мені, сумно". Опісли виступив з декламацією п. Іван Гусмак з Ню Кенсінґтон, котрого публика нагородила оплесками за гарне віддекламоване. Відтак виступили в козацькім строю тутешний дякоучитель, п. Зенон Градковський, і відспівав барітоновим голосом дуже гарну пісню „Ой Дніпре мій, Дніпре".

По тім гарнім вступі аматори відограли представлене, котре випало надсподівано добре. Про гру аматорів згадаю коротко. Я очи свої забув, коли побачив на сцені так докладно вишколених аматорів. Треба знати, що така штука як „Ох, не люби двох" є тяжка до вишколеня, але видно, що тут не жалувано труду.

Ролю Максима Дурня відограв п. В. Шостачко дуже добре, за що публика нагороджувала його гучними оплесками. Його жінка Катерина своєю поставою і рухами пянички спонукала весь зібраний нарід до сьміху. Можна сьміло сказати, що п. Р. Сикута свою ролю і співи віддала найліпше, бо її мельодійний високий голос викликував сильні оплески присутної публики. Юрка грав п. Йосиф Процишин досить добре. Ролю Марцуні грала п. К. Гуменда дуже добре, бо сама є красна дівчина, а ще як убрала ся в український стрій, котрий її дуже пасував, то не диво, що своїм красним співом і ніжним милим личком могла причарувати всякого. Івана грав п. Онуфер Мищишин дуже добре, бо своїм красним співом і рухами справді виявив любов своїй Марцуні. Олексу грав п. М. Дуткевич знаменито, бо голосно, виразно і сьміло на сцені говорив. Климка грав п. Л. Колодійчук. Про нього нема що й казати, бо коли тільки показав ся на сцені, то публику не мож було успокоїти від сьміху і оплесків. Гандзю грала п. М. Цепла вдоволяючо. Гершка грав п. Ф. Джуган. Грі сього аматора не можна нїщо закинути. Коли я приглянув ся його рухам та прислухав ся до його жидівської мови, то сьміло може сказати, що небогато знайдеть ся таких аматорів в Америці, котрі потрафили би так вірно представити тип і характер старокраєвого жида-ошуканця. Тому, скільки разів він появив ся на сцені, то публика була до безтями перенята його появою і нагороджувала його гучними оплесками. Хаскеля відограв п. О. Зубик дуже добре, бо якраз представляв жидка-пройдисьвіта. Поменьші ролі, як: Парася, жандарм, дружки, дружби, були обсаджені досить добре.

Не від річи буде згадати і про тутешного дякоучителя, п. Зенона Градковського, за якого працею від часу його побуту начеб всьо житє відновило ся в тутешній парохії. Честь Вам, Пане Дякоучителю, за те, що доложили свого труду і вивчили так гарне представлене.

Вам всім аматорам честь і подяка за се, що не жалували свого труду, ні часу, при вивченю даного Вами представленя. Не забувайте ніколи за добрі вчинки! Організуйтесь та устроюйте як найчастійше театральні представленя. Поступайте вперед, ідіть слідами инших щирих Українців та покажіть другим людям, як Ви умієте цінити і шанувати свою народність і свою рідну штуку.

Думаю, що з представленя виніс кождий як найлучше вражіне, і думаю, що і надальше не забракне наших Фордсітців там, де можна приглянутись і пізнати блуди нашого житя. Хай буде честь і слава фордсітським аматорам за їх труд і щиру роботу. Не забувайте на ту пословицю, котра каже, що згода будує, а незгода руйнує.

Чужий гість.

ЧИ УМОВІ СИЛИ ЧОЛОВІКА НА СТАРОСТИ СЛАБНУТЬ.

Поміж англійськими й італійськими ученими повстав був спір об тім, чи з упадком фізичних сил на старости слабнуть також і умові спосібности чоловіка. Професор оксфордського університету, Ослер, поділяє гадку, що люди тільки в молодости володіють повними умовими спосібностями, і що в міру зближаня старости умові сили скоро слабнуть. Він говорить, що почавши від 40 літ, чоловік вже не мислить так ясно, як раньше; він також твердить, що „коли би загинули всі діла дослідів того часу, то не було би більшої страти для людства". Його противники на се наводять, що більшість учених, письменників і артистів видали свої найліпші діла в старшім віці. Вони вказують на Ґалилея, котрого важнійші відкритя припадають на час, коли він був 70-літним старцем; на Ібзена, котрий написав найліпші драми, маючи 60 літ; на Таціяна і Тинторетто, котрі в пізнійшім віці видали найгарнійші діла штуки. В віці поміж 50 а 60 роком Верді, а в старшім віці Вагнер, Морз, Гогель і инші видали найважнійші свої твори.

Проблем сей не легко розвязати, а часопись „Матін" завізвала французьких учених і лікарів висказати свої погляди в сій справі. Перший відізвав ся професор Лонлонг: „Я не думаю, — пише він — щоби у здорового чоловіка ум ослабив ся в старости. Коли фізичні сили старця зачинають ослабати, то все ум його може остати ся таким ясним, як і перше. Я не поділяю гадки Флюрона, який твердить, що ум і в старости постійно розвиваєть ся; але я пересьвідчений о тім, що у нормального чоловіка умові сили на старости не слабнуть; інтелігентність може остати ся в повній силі до глибокої старости, хоч вона в деяких обставинах може змінити ся. Так, приміром, зміняєть ся память. Старі люди часто забувають на діла виконані ними недавно, та за се вони памятають добре на давнє, котре раньше оставало ся в їх памяти".

Противно говорить лікар Дельбер. „Я думаю, — говорить він — що умові сили слабнуть, після всяких даних, по 45-тім році житя. Потреба однак пояснити, що значить „ослаблене умових сил"; чоловік в 40-вім році житя не може нагромаджувати в своїм умі так много вражінь, як се було в молодости. Його память приймає вражіня, розвиваєть ся, але дуже слабо. Я поділяю рівнож гадку, що почавши від певного часу нові творчі ідеї не так легко родять ся в умі чоловіка, як передше".

Професор Гюшар думає, що на се питане годі вирост дати відповідь, бо умовий упадок сил може наступити з ріжних причин.

Професор Мечників дав іронічну відповідь: „Скажіть вашим читачам, що мені 63 роки і колиб вони хотіли слідити за упадком моїх умових сил, то се до нічого не доведе".

Чоловік, який хоче чогось навчити ся, все признаєть ся до того, чого не знає.

Одинокою причиною, задля якої деякі люди женять ся, є се, що женщина хоче дому, а мущина слуги.

МИМОХОДОМ.

"Товариші...

— Троцький, кайзер Вільгельм, Ленін.

Так їх намалював один злобний артист.

І мабуть мав правду.

Бо куди би не глядіти, то всеж таки Троцький та Ленін неабияку прислугу зробили цісареви Вільгельмови. Сьвідомо чи несьвідомо, за гроші чи за дурно, але вони віддали Росію німецькому цісареви на його ласку й неласку.

Правда, Троцький ще недавно дуже кидав ся. Кричав, що мав сили. Всі часописи були переповнені Троцьким і тим, що то він зробить німецькому цісареви.

А в результаті що стало ся?...

Своєю божевільною та варварською різнею Українців, козаків, Румунів, Татарів, Поляків, Фінляндців, Ленін та Троцький змусили Українців до мира з осередними державами, загнали Українців та Фінляндців мало не в обійми Німців, підняли проти московського народу майже всіх „інородців".

Нині Троцький притих, та завдяки роботі Троцького Німці йдуть лавою на 500 миль довгою, по 20 миль денно, в саме серце Росії. Йдуть, не стрічаючи ніякого опору з боку Троцького та Леніна — крім великих та шумних слів.

Ленін та Троцький своєю роботою відігнали від Росії тих інородців, які ще донедавна бажали тільки автономії та федерації, а навіть серед частини московського народу виробили переконане, що хто зна, чи німецька окупація не ліпша від Троцького анархії і волі?

Чи міг цісар Вільгельм надіяти ся красшої та ліпшої прислуги навіть від своїх найліпших товаришів?

Славний московський письменник, Максим Ґоркий, назвав Леніна та Троцького „безсовісними комедіянтами".

Ґоркий сам большевик з переконаня, партійний товариш Леніна та Троцького, але Ґоркий чоловік серіозний.

І він сказав про своїх партійних товаришів чисту правду.

Бо і як же, як не безсовісним комедіянством можна назвати те, що Троцький проголосив, що він не може дальше воювати з німецькими та австрійськими хліборобами і робітниками, а рівночасно посилав большевицькі ватаги, щоби рабували, палили та різали українських селян і робітників?

Троцький, мірненький журналіст, що дірвав ся до власти, окружив себе самою мірнотою, щоби міг серед неї „дуріти"...

Послідні вісти з Росії доносять, що серед „велитнів духа", котрі завели Росію в сесю темну уличку, в якій вона тепер товчеть ся, є такі люди, як бувший агент від оголошень Моріц Модел (Ню Йорк), бувший пристав Муравйов і тисячі жандармів, чорносотенців та другої подібної бранжі.

Борис Шуманський пише в газеті „Ню Йорк Сон": „Серед приклонників Леніна і Троцького є тисячі бувших шпіонів і провокаторів, які, щоби спасти власне жите, приняли ще радикальнійші міри ніж самі революціонери". Подібно писали недавно Українці в своїй відозві до німецького народу. Але за се Троцький добрий „ґешефтсмен". Він не лише „підіймає революцію в цілім сьвіті"; він оглядаєть ся також і на задні колеса. Він кує зелізо, поки воно горяче. І ось в той сам час, коли в Берестю Литовськім при участи Троцького рішала ся доля 180 міліонів людий, що заселяли колишню Росію, і здавало би ся, що Троцький весь був занятий справою переговорів, в той сам час Троцький писав дуже широко в деяких американських капіталістичних сензаційних часописях. Друкував свої спомини про се, як то він утікав з Сибіри... Спомини самі по собі для Росії, а ще більше для загалу, без вартости, але для Троцького вони тоді були незвичайно цінні, бо Троцький був під той час „російським міністром заграничних справ" — і яко такому сензаційні американські капіталістичні часописи тоді солоно платили. Троцький знав, що він може вилетіти зі свого стільця і стати колись знов мірненьким журналістом; тоді за спомини про його утечу сензаційні капіталістичні часописи не дали би нічого, або дуже мало. Ось і причина, чому Троцький вів переговори в Берестю Литовськім і рівночасно продавав свої спомини ґазетам. Бізнес є бізнес. Революція революцією, а гроші грішми. Революція в Росії, Німеччині, навіть у Китаю, може Троцькому вдати ся або ні, але гроші Троцькому на всякий випадок таки придадуть ся.

Большевицькі війска і большевицька червона ґвардія дуже відважно воювали проти Українців, грабили українські села та палили їх, але коли Німці почали новий наступ на Росію, то тісамі відважні большевицькі війска і большевицька ґвардія втікали на лоб, на шию перед Німцями. Протягом 2 до 3 днів лишили вони в руках Німців близко 1.500 гармат, не рахуючи другого добра. Доносять телеґрами: „Большевицькі війска цофають ся в неладі. Російська кавалерія спішить на північ!" Отже замісць спішити на полудне та загородити дорогу Німцям, большевицька кіннота втікає на північ...

Деж ті „революційні герої", що так завзято воювали проти Українців, козаків, Румунів, Татарів, Фінців, Поляків? Деж ті завзяті „борці революції", що за 50 рублів місячної плати обіцяли зробити революцію в Німеччині, Франції, Італії, Анґлії, Америці, Австрії і Китаю?

Чомуж вони не борють ся проти мілітаризму й імперіялізму німецького?

Тепер якраз найліпша до сего нагода.

Т.

(„Діло" з 14. цьвітня 1918).

УВАЖАЙТЕ НА ОЧИ У ДІТИЙ.

Се, що здорове око є найціннійшим скарбом для кождої людини, про се нема найменьшого сумніву. Найбіднійший чоловік зі здоровими очима певно не схотів би поміняти ся навіть з найбільшим богачем, але сліпим. Про се кождий знає, а мимо того як мало є таких людий, що відповідно піклують ся тими неоціненими органами людського організму. Наслідком того в теперішну пору можна стрінути так богато всяких короткозорих, зі слабими очима. А скільки то тепер бачить ся на улици малих дітий, які ледви вміють ходити, а вже мусять носити скла на очах. І тому належало би вже раз зірвати цілковито з отсим недбальством в справі охорони очий і передівсім у дітий звернути пильну увагу на охорону зору. І тому родичі і наші учителі по школах повинні безнастанно напоминати і пригадувати дітям, яким то цінним скарбом є для них здорові очи, та що вони повинні всего вистерігати ся, що могло би принести шкоду очам.

Передівсім для дітий є незвичайно шкідливе безнастанне читанє. Правда, се є дуже хорошо і похвали гідне, коли дитина має охоту до читаня і в сей спосіб стараєть ся поширити круг свого знаня; але в усім треба перестерігати міру, а се власне не все і не всюди діеть ся. А се безнастанне читанє стає головною причиною короткозорости у дітий. І жертва, яку приносить дитина науці коштом такого неоціненого добра, яким є очи, є завелика.

І тому родичі повинні передівсім дуже пильно уважати на се, чим їх діти займають ся у вільних хвилинах. І передівсім повинно ся у дітий звертати увагу підчас читаня на три річи: не забогато читаня, але в міру; по друге, ніколи не давати дитині читати книжку, друковану дрібнесеньким письмом; а по трете і найголовнійше, щоб дитина підчас читаня мала добре сьвітло. В тім згляді наші матери найбільше грішать супроти своїх дітий. Не дбають, де і як дитина читає. В кутику, де майже зовсім нішо не видно — все одно, аби тільки сиділа тихо і не заваджала в хаті. А власне недостаточне сьвітло є найбільшою отруєю для ока і через читанє при недостаточно яснім сьвітлі найскорше дитина стане короткозорою, з ослабленими очима. Не меньше раптовна зміна, раптовний перехід зі сьвітла в темноту і наоборот — з темноти на сьвітло, ділає дуже шкідливо на очи. І тому кождий, кому ходить о се, аби мав здорові очи, все, коли буде запалювати сьвітло або його гасити, нехай на кілька хвилин примкне їх. Не меньше шкодить дуже очам раптовна переміна тепла на зимно і зимна на тепло. Таксамо належить хоронити очи перед острими протягами. Часто трафляєть ся таке, що люди, котрі визирають через вікно з поїзду зелізничого, який находить ся в повнім розгоні, або коли відчиняють вікно в кімнаті і через се повстає раптовний протяг, нераз сліпнуть. Таксамо треба все дитині пригадувати, що не вільно навіть з примкненими очима дивити ся на сонце.

Про хоронене очий далоб ся ще дуже богато писати. Але колиб діти навчити придержувати ся тільки тих кількох правил, наведених вгорі, то вже зробилоб ся дуже много. Міліони людий не ослаблювалиб передчасно своїх очий, а тільки тішилиб ся здоровими очима у найглибшу старість.

—o—

ЗГАДКА ПРО РІДНИЙ КРАЙ.

Добре нам, брати, жить ся
Тутки на чужині,
А хто знає, що ся діє
В нашій Галичині?...

Полишили ми там, брати,
Родиноньку милу;
Може кати вже їх всіх там
Загнали в могилу?...

Ми не знаєм на чужині,
Що ся з ними діє;
Штири роки вже минає,
Як сьвіт з горя мліє.

Царі, кати кровожадні
Сьвіт завоювали,
Бідний нарід по всім сьвіті
В'ни порозганяли.

Нас загнали недостатки
В чужий край за море;
Родину ми полишили
Там на тяжке горе.

Їхали ми в Америку
Гроший заробити,
За рік, за два повернути
Й в своїм краю жити.

А в'но не так ся скоїло,
Як ми си думали;
Страшна війна вибухнула
Й ми тут ся остали.

Остались ми на чужині
Без кутка, без хати,
І Бог знає, доки тутки
Вік свій коротати...

Страшна війна не вгасає,
Ще гірше ярить ся;
Не один з нас з родиною
На вік розстанеть ся.

Штири роки в недостатках
І у журбі жити;
Вигинув наш нарід бідний
Як скошені квіти.

Хлопці наші молодії
І мужі здорові
Вигибають в страшних муках
На боевім полі.

Одні гинуть в лютім бою,
А другі в неволи;
В страшний спосіб знущали ся
Над ними монголи.

А старці, жінки і діти
Гинуть в своїй хаті;
З плачу, горя і голоду
Мусять умирати.

Таку прикрість пережити,
То не людські сили!
Де був нарід наш веселий,
Там тепер могили.

Лиш могили там видніють
По всіх наших селах,
Куди перше наша молодь
Ходила весела.

Тепер хати пусті стоять,
Обдерті валять ся;
Господарі виган в бою,
Ними не журить ся.

А вдовиця бідна з дітьми
Хату оглядає;
Колись вітер ухопить ся
Тай і розвалює.

Що-ж в'на бідна тоді вдіє
Без кутка, без хати?...
Не буде вже кому більше
Нову збудувати!

Хоть ліса є подостатком
Хату збудувати,
То вдовиця бідна з дітьми
Не може зачати.

Сй, не годна в'на зачати,
Бо не її сила;
Всю надію покладає
Ще на свого сина.

Ще одного сина має
Тутки в Америці,
Й вона його ожидає
У кождій хвилиниці.

Пише вона лист до сина,
Слізми 'го скрапляє:
„Приїдь, сину, до домоньку;
Мати тя благає.

„Ой, приїздний як найскорше,
Скоро лист дістанеш,
Може мене вже й живую
В дома не застанеш"...

Сумний листок написала,
Почтою післала,
А від сина, від рідного
Вістки не дістала.

Верховоди сего сьвіта
Той листок спіймали
Й знову його бідній жінці
У руки віддали.

І пропала вся надія,
Нема що робити;
Прийдесь умерти із гризоти,
Вже нема як жити!

Не мож з краю від родини
Вісточки почути;
Замкнула ся сильна брама,
Не мож розімкнути.

А хто замкнув тую браму,
Легко відгадати:
Царі, кати, людоїди
Тай наши магнати.

В'ни узріли, що вже нарід
Трохи просьвічаєсь
Й свого права і свободи
Кождий впоминаєсь.

Тяжко було катам дати
Народови волю;
Обдумали добрий спосіб:
Загнать всіх в неволю.

Думали в'ни довгі літа,
Що мають зробити,
Як би з бідних робітників
Ворогів зробити.

І з людий одної віри
Ворогів зробили,
І загнали міліони
Нещасних в могили.

В могили одних загнали,
А других в неволю,
І мучить ся бідний нарід —
А за чию долю?...

Царям славу добувають,
А собі лиш горе;
Нам однако, брати, буде,
Хоть хто кого зборе.

Не за долю України
Вони там воюють;
Вони тільки нашим краєм
Як Юди торгують.

Торгували нашим краєм
Московські тирани,
Тепер прийшли на їх місце
Ще гірші — Германи!

Працював наш нарід бідний,
Спочинку не мав він;
Своїм потом й мозолями
Катів годував він.

Вигодував катів много,
Котрі з нас кров пили;
Тепер за то нас нещасних
Всіх женуть в могили.

Змилосердись, Боже милий,
З високого неба:
Пішли на сьвіт суд правдивий,
Бо лиш того й треба!

Бо кати ті, людоїди
Й за Бога не знають;
Вони тільки о розкоші
Сьвітські ся старають.

Кождий хтів би в свої лоби
Цілий сьвіт забрати,
Бо тоді вже малиб за що
Пити тай гуляти.

А о добро для народу
В'ни ся не старають;
Сй, даремно наші брати
В краю ся рубають!

Просім Бога, люди, щиро,
Щоб мир післав з неба,
А царі всі щоб згинули,
Бо нам їх не треба.

Як катів тих позбудем ся,
Будем жити в згоді;
Щасте й воля запанують
У нашім народі.

Гаврило Лехнозський.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

(Продовжене зі стор. 1-шої).

У ФІНЛЯНДІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Князь Адольф Фрідріх королем Фінляндії.

ПАРИЖ, 27. липня. — **Фінську корону предложено князеви Адольфови Фрідріхови з Мекленбург-Шверін, який згодив ся її приймити,** як се доносить телеграма з Ціріху до „Ле Журналь".

В сій справі їздила до князя депутація від фінського сойму. Князь поверне до Фінляндії враз з депутацією на фінськім воєннім кораблі.

Вже з початком мая були вісти, що ведуть ся з князем Адольфом Фрідріхом переговори в справі фінського престола. В останнім тижни телеграми зі Стокгольму доносили, що фінський сойм відказав ся творити монархію під німецьким королем.

Князь Адольф Фрідріх уродив ся в 1873 р. Він є нежонатий.

Бувший король Греції кандидатом на престол Фінляндії.

ПАРИЖ, 24. липня. — **Німеччина хоче посадити бувшого грецького короля, Константина, на престолі Фінляндії,** як се доносять вісти, одержані нині зі Стокголму, і вона вже зробила в тій справі Фінляндії предложене та ожидає відповіди.

В РУМУНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Воєнний стан в Румунії.

ЛОНДОН, 26. липня. — Телеграма з Амстердаму доносить на підставі останних вістий з Букарешту, **що румунський король проголосив у цілій Румунії воєнний стан.**

Румунія хоче позбавити Жидів рівних прав.

ЛОНДОН, 24. липня. — Румунські Жиди візвали телеграфічно американську сіоністичну організацію, щоби вона внесла до президента Вілсона просьбу, аби він ужив своїх впливів і не допустив до ухваленя законів, які приготовив румунський парлямент, а які позбавили би румунських Жидів і тої малої решти прав, які вони ще посідають.

Внесені законопроєкти постановляють, що право натуралізованя (стати горожаном) не буде прислугувати тих особам, котрих обоє родичі не уродили ся в Румунії. В наслідок того що найменьше дві треті части румунських Жидів будуть позбавлені права стати горожанами.

Сі законопроєкти становлять складову часть услівий німецького мирового договору.

Повні політичні права будуть прислугувати лише тим Жидам, котрі брали участь у війні і котрих обоє родичі уродили ся в Румунії, та тим, котрі в 1916 р. були вже через 10 літ няті яко фахові робітники.

НА КАВКАЗІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Вірмени борють ся з Турками.

БОСТОН, 22. липня. — Телеграма, яка надійшла від Богоса Нубама, президента вірменської національної ради в Генебок, у Вірменії, доносить, що вірменські війска ставлять сильний опір Туркам, які наступають на Кавказі.

Телеграма доносить, що Нубам одержав вістку, що положене на Кавказі дає повну надію на успіх. На поміч вірменським війскам прибув ген. Бічараков, який маширує на Елисаветполь і має надію перевести злуку між вірменськими війсками, котрі нині борють ся на трох окремих боєвих фронтах.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

800 тенків брало участь в наступі.

АМСТЕРДАМ, 25. липня. — Французи ужили у своїй протинаступі над Марною около 800 тенків, як се доносить „Кельнішe Цайтунг".

Бувший канцлер командантом бригади.

З АМЕРИКАНСЬКОЮ АРМІЄЮ У ФРАНЦІЇ, 24. липня — Др. Георг Міхаеліс, бувший державний канцлер Німеччини, як се оповідають полонені Німці, є тепер командантом бригади на західнім фронті.

Німці заперечують вістку про недугу Гінденбурга.

АМСТЕРДАМ, 28. липня. — Урядовий звіт головного німецького штабу заперечує недавні поголоски про недугу Гінденбурга.

Звіт подає до відома, що стан здоровля Гінденбурга є знаменитий.

В ТУРЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Спір між Болгарією і Туреччиною.

ЦЮРІХ, 24. липня. — Відносини між Болгарією і Туреччиною з кождим днем стають щораз гірші, як се доносять вісти, подані в берлінській „Фосіше Цайтунг".

Турецька преса пише про Болгарію в напаснім тоні. Турецька часопись „Ікдам" пише між иншим отсе:

„Болгарія стала тепер одною з найбільших держав в Европі через крадіж турецької, румунської, сербської, грецької і албанської території. Тепер вона противить ся нашим слушним домаганям в справі вирівнаня границь над Маріцою. Хорони Боже від Болгарії. Становище Болгарії може потягнути за собою неприємні наслідки".

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 29, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Република Гондурас виповіла війну Німеччині.

АМСТЕРДАМ, 25. липня. — Німецькі часописи, згадуючи про виповіджене війни **републикою Гондурас,** подали наголовок „Ще одна мала війна".

Лише одна берлінська часопись „Тагес Цайтунг" додала від себе увагу, що „властивим президентом републики Гондурас є Вілсон".

Република Гондурас є 23-тою з ряду державою, яка виповіла війну Німеччині.

ЩО МИ ЗАВДЯЧУЄМО ПЧОЛІ.

Пчолі завдячуємо передівсім се, що вона дає нам мід. Мід з цілою слушностию називають найшляхотнійшим продуктом природи, який дає на сьвіт сьвіт зьвіриний і ростинний. Вже в давній старині, сотки літ перед приходом Ісуса Христа на землю, про мід знали старинні Римляни і Греки. Мід був головною складовою частиною поживи — після вірувань поганських Греків — їх богів. Пчоли називали Греки дітьми сонця і шершенів. Медови приписувано і великі цілющі власности і тому мід входив у склад всіх ліків, якими лічено в старовині. Нині поновно лікарська наука признала медови великі антисептичні власности. Се є одинока солодощ, яка безпосередно переходить в людську кров, і тому лікарі все записують їджене меду слабовитим дітям та слабосилим старцям, яко скріпляюче средство.

Природно, отсі скріпляючі і зміцняючі людський організм власности може мати тільки непофальшований, чистий мід. Але в наших часах, особливо тут в Америці, дуже фальшують мід і ледви чи хто, що купує мід, може бути певний того, чи дістав чистий продукт пчіл, чи безужиточний, а навіть нераз і шкідливий фальсифікат.

Та кромі меду продукують пчоли віск і прополіс. Віск також само безвстидно фальшують як і мід. Віск служить до всіляких цілий. Та від часу, як люди стали раціональнійше вести пасіки, правдивого воску дуже тяжко купити.

Прополіс, се є той продукт, який виробляють пчоли, щоби ним заліплювати всі шпари і розколини в своїм улию. Сей специяльний віск, насмарований на бандаж і приложений до рани, мав мати правдиво чудесні наслідки. Кровавлене уставало сейчас і біль уступав. Про тесаме пишуть і тепер часописи, присьвячені годівлі пчіл, і подають нераз приміри, яким попросту не хочеть ся дати віру.

Ще більшу користь приносять нам пчоли через се, що, збираючи мід з цьвітів, запилюють їх. Є іменно богато таких дерев і цьвітів, що мають подвійну будову цьвіту, як приміром наші коноплі. На одній ростині є тільки цьвіти, що мають в середині малі посудини з пилком, а на других ростинах є цьвіт із завязком на овоч чи насіне. І колиб не чужа поміч пчіл та всяких инших комах, то в такім випадку пилок з одної ростини ніколи не дістав би ся до цьвіту із завязком на овоч на другій ростині.

Коли вже говорить ся про користь, яку приносять пчоли чоловікови, то годі промовчати, що уколене пчоли жалом має велику лічничу силу проти ревматизму. Коли систематично уживаєть ся колены пчіл при допомозі лікаря, то можна вилічити навіть і найгірші та найнебезпечнійші ревматичні недуги.

На кінци треба згадати, що пчоли у війні вже нераз віддали важні прислуги. В старовині підчас битви нераз кидано на ворога улиї з пчолами. І се зовсім зрозуміле, що навіть найхоробрійший герой мусів утікати перед тими зідливими малими неприятелями.

ПОДЯКА.

Я низше підписаний дякую Хвальному Урядови У. Н. Союза за виплачене мені в часі моєї слабости з фонду убогих 50 долярів. Честь і слава У. Н. Союзови! — А. Зінчук, член бр. св. Димитрія, від. 301 У. Н. С., в-Шіко, Іл.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФИЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА., ФРАНКФОРД. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 35, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що звичайний мітинг відбудеть ся в суботу, 3. серпня, в галі в. Ковальського, як звичайно. Кождий член обовязаний прибути на мітинг і вирівнати свої місячні належитости, бо в противнім разі буде суспендований. Невиправдавшийся член заплатить кару наложену товариством. — В. Пеленський, писар.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеть ся дня 4. серпня, о 2-гій годині пополудни. Просить ся прийти, бо є важні справи до полагодженя. Неприсутний на тім мітингу член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Верхолик, секр.

Марко Скритий.

МОЯ ВЕСНА.

Бють филі во морю, гуляють,
Як колись, так нині і вчера —
Се филі любови літ юних,
Се плоди богині Венери.

* *

Весна. Лиш сонце ще сходило,
Лиш травка землицю окривала...
В сам час той я вийшов із хати,
Бо душа летіла десь, рвалась...

Пійшов я і, ставши в задумі над морем,
Житєм бурливим впивались,
А бурі все близше і близше
Жите то до мене зближають...

* *

Бють филі і дальше гуляють,
Як колись, так нині і вчера;
Се житєві филі любови,
Се плоди богині Венери...

МАРКО СКРИТИЙ.

ЯК МИ ПОБЕРЕМОСЬ...

[illegible]
МАРКО СКРИТИЙ.

Марко Скритий.

СІНОКОСИ.

[illegible]

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

„Робітник" тижневником.

Большевицький „Робітник", редакторів котрого арештовано передминувшого тижня і вони сидять ще до нині, перестав виходити щоденно. Останне його число яко дневника вийшло в четвер, 11-го липня б. р. Почавши від 151-го числа „Робітник" почав виходити тижневником.

Ворожі чужинці можуть стати горожанами.

Рада Організації Военної Служби оповістима, що під деякими услівями ворожі чужинці можуть стати горожанами Злучених Держав. Сі услівя є: 1 — Ворожий чужинець може стати горожанином сеї держави, коли вибрав перші папери найменьше два роки, а найбільше сім літ перед вступленєм сього краю до війни з державою чужинця. 2 — Ворожий чужинець може стати горожанином сеї держави, коли міністерство справедливости вислідить льояльність сього чужинця, а президент одобрить просьбу чужинця о другі горожанські папери.

Чужинці з невтральних держав, які вибрали перші папери, але не хочуть служити при війску, кажучи, що вони є чужинцями, раз на все стратили можність стати горожанами сеї держави. Так говорить щойно ухвалений закон, який небаром вийде друком.

Расові заворушеня у Філядельфії.

Минувшої неділї у полудневій части Філядельфії вибухли расові заворушеня, в яких згинуло два поліцаї, а 60 осіб зранено. Заворушеня мали місце між 25 і 30, а Вашінґтон і Дікінсон улицями. З одної сторони білі, а з другої сторони чорні йшли на бій з револьверами, рушницями, бритвами, дручками і т. п. Заарештовано понад 60 Муринів, разом з оружем. Заворушеня пійшли з того, що пані Еліза Бонд, Муринка-офіцир у міськім суді, винаняла собі мешканє під ч. 2936 Елсворт улиці, проти чого повстали сусіди, які не хотіли, щоб при тій улици мешкала чорна женщина. Вони казали їй винести ся відти, але вона не хотіла. Тоді „культурні" Европейчики почали висьмівати Муринку перед її домом. Се довело Муринку до злости і вона вистрілила два рази з револьвера, чим дала початок до великих заворушень. Білі обсипали камінєм дім Муринки, а також почали стріляти з револьверів. З того повстала ціла колотнеча, котрої жертвою впало кілька людий.

День екзекуції Мунея відложений.

Губернатор Каліфорнії, Стефенс, оповістив, що день виконаня вироку на Тому Мунея відложено до 13. грудня 1918 р. Губернатор каже, що всі інтересовні можуть бути певні, що Мунеєви дасть ся змогу доказати свою невинність. — Минувшої неділї у Шікаґо відбула ся многолюдна манїфестація, яка протестувала проти засуду Мунея. Підчас манїфестації промовляв Френк Велш, предсідатель военно-робітничої комісії, який взивав, аби президент Вілсон вислав до Каліфорнії війско і увільнив Мунея, коли губернатор відкажеть ся сам се зробити.

Паперовий польський патріотизм...

У Бруклині, Н. Й., арештовано 30-літного Поляка Б. Островского, який казав, що президент Вілсон не уміє провадити адміністрації; молодий австрійський цісар ліпше провадив би — казав патріотичний Поляк. — У Ватербери, Конн., арештовано Юзефа Зандроского, який казав, що чужинців в американській армії посилають перших на фронт, а роджені Американці остають ся позаду і грають у бейзбол. — Знова товпа у Стейтен Айленд, Н. Й., була би обкамінувала Поляка Кароля Нетребу, який стягнув зі стовпа американський прапор і образив його словами „До —— із сим краєм". Нетребу арештувано.

Домаганя фризієрів.

Минувшої пятниці відбули ся збори нюйорських фризієрів, які рішили домагати ся нової підвишки платні. Фризієри кажуть, що згодять ся не брати від публики „типсів", коли лише властителї фризієрень згодять ся на домагану ними підвишку.

Правительство перебирає під свою контролю всі телеграфи і телефони.

Президент Вілсон видав проклямацію, в якій говорить, що з днем 31-го липня правительство Злучених Держав перебирає під свою контролю всі телеграфічні і телефонічні лінії у Злучених Державах і їх кольоніях. Заряд над телеграфами і телефонами віддаєть ся теперішному міністрови почт.

Порція цукру знова знижена.

Адміністрація поживи знова знизила порцію цукру з трох на два фунти на одну особу місячно. Нове розпорядженє війде в житє з днем 1-го серпня б. р. і буде обовязувати що найменьше до 1-го січня 1919 року. Зарядженє відносить ся також до ресторацій, які мають до розпорядженя два фунти цукру на 90 осіб. Се розпорядженє є конечне з огляду на ситуацію, яка панує в державах союзників, куди Америка посилає свій цукор. Крім того в останних часах, як кажуть, німецькі субмарини затопили около 50,000.000 фунтів цукру, який ішов з Америки до Европи для союзних держав.

Товариство „Запорожська Січ" в Шікаґо розвинула 14. липня свій прапор.

Минувшої пятниці в корабельно-будівляним варстаті в Сант Бруклині, Н. Й., втопив ся 30-літний Петро Ланч, який мешкав під ч. 145 24-тої улиці.

86-лїтний ученик.

Джеймс Робінсон, 86-літний старець у Сан Франціско, записав ся тепер на університет практикувати математику. Він каже, що для нього не є се ще запізно.

Близнюки ростуть спосні разом.

Один театр в Кунєй Айленд, Н. Й., має двох близнюків, яких тїла є спосні разом. Близнюки, які живуть вже 11 літ, звуть ся Люціо і Сімпліко Годдіно.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Дорожня в Галичині.

Галичина терпить страшно від дорожнї. 100 кільограмів збіжа коштує тепер всюди по 1.000 корон, 1.000 корон, 100 кільограмів фасолї — 700 корон. Власти немилосердно реквірують всі засоби поживи і вивозять до Австрії або до Німеччини. Середне убранє коштує 600 до 800 корон; моток ниток 10 корон.

Нова українська валюта.

Будапештенський „Пестер Ллойд" подає за київськими ґазетами вістку, що українське правительство оперло валюту на слідуючих основах: монетарної одиницею є гривна, котра складаєть ся із 100 шагів. Більшою монетою від гривни є карбованець, який складаєть ся із двох гривен. Золоті монети будуть биті по 10 гривен, а срібні по 1-ній гривні. Шаги будуть биті по 1, 2, 10, 20, 50. Банкноти будуть биті по 5, 10, 20, 100, 500 і 1.000 гривен.

З жидівської політики

Московський комісаріят для жидівських справ сформував комітет, який має наглядати в Московщині над жидівськими інтересами. — Українські Жиди зібрали фонд з 5,000.000 карбованців і зорганізували в Одесі транспортаційну спілку для корабельної комунікації між Одесою і Палестиною, зараз по укінченю війни. — Останні події на Україні викликали душевний переворот між Жидами, які тепер сильно агітують за жидівською еміґрацією до Палестини.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Максим Горкий помер.

Телеграма з Парижа, датована 26-го липня 1918 року доносить, що Максим Горкий, славний московський письменник, помер у Петроградї у 50-тім році житя.

Зі смертию Горкого московська література тратить одного з найкрасших своїх представників. Горкий родив ся у біднїй купецькій родинї. Батько занимав ся продажию мебліїв. Властиве імя Горкого є Алексій Максимович Пєшков, а „Горкий" — се його псевдонім в літературі. В пятім роцї житя він став круглим сиротою. Тоді взяв його до себе один тесля і так виховував дитину. У 15-тім роцї житя Горкий працював вже сам на себе. Ще за молоду в нім проявив ся ораторський дар і запал. Він промовляв до робітників і взивав їх до боротьби за красші права для себе. За се засилано його кілька разів до тюрми. Письменницький талант проявив ся в нім аж в пізнійших лїтах. Його муза була так сильна, що в скорі Горкий вибив ся на перше місце між московськими письменниками.

В 1906 роцї Горкий приїхав був до Злучених Держав. Тут обійшли ся ним дуже погано. Ніхто його не приймав, властителї готелів не хотіли впустити його до своїх готелів. Огірчений Горкий повернув скоро назад в рідні сторони. З вибухам російської революції він оснував був у Петроградї радикальну газету „Новая Жизнь", в якій з початку попирав Керенського, а відтак Леніна і Троцького. Від десятьох літ був хорий на сухоти.

Образкі з Московщини.

Кореспондент нюйорського „Русскаго Слова", Борис Шумахер, подає в останних числах сеї газети цікаві образки з Московщини. Каже він іменно, що час тепер в Московщині такий, що адвокат керує пором, а поромщик агітує; мировий судія продає газети, а газетчик переводить военні засуди; населенє Москви вже кілька місяців їсть лише осьму часть фунта хліба денно, а на Алтаї збіжа є десятки міліонів пудів; на Алтаї пуд збіжа коштує 2 до 4 рублї, на Волзї 40 до 60 рублів, а в Москві 200 рублів пуд. — Волжський поромщик заробляв до війни 2 до 3 рублї денно, підчас революції 5 до 10 рублів, а тепер 40 до 60 рублів за шість годин.

Бразилія конфіскує німецькі банки.

Бразилійське правительство, хотячи зробити конець німецькій пропаганді у своїй державі, зарядило замкнути три великі німецькі банки в Ріо де Жанейро, а се: Аллемао Трансатлянтик Компани, з капіталом 40,000.000.000 марок; Бразиліяніше Банк фір Дайчлянд, з капіталом 23,000.000 марок, і Дайтше Зідамеріканіше Банк, з капіталом 20,000.000 марок. Се страшний удар для німецьких інтересів у Бразилії.

Торговельна кооперація скандинавських держав.

Три скандинавсьі держави, Данія, Швеція і Норвеґія, оснували головну торговельну-кооперативну централю для продажи і купна споживних матеріялів. Сподіваються ся, що річний оборот спілки буде виносити около 50,000.000 долярів.

ВСЯЧИНА.

„Нова европейська держава Україна, яка відірвала ся від Росії має територію 216.000 квадратових миль, а перед війною мала около 30,000.000 мешканців" — каже нюйорська „Івнінг Мейл".

Німці наложили на Антвèрпію, друге головне місто в Бельгії, 1,000.000 франків кари і скипула бурмістра.

Сліпий фризієр.

В місцевости Рак Ферри, недалеко Лондону в Анґлії, є сліпий фризієр на імя Леонард Джексон. Він був фризієром в тій місцевости ще перед війною, а коли повернув з війни, вже був сліпий. Та люди, яких він голив передтим, просили Джексона, щоби він голив їх і тепер. Джексон послухав ради і є тепер знова фризієром.

Раз понюхати доброї горівки коштує в Анґлії шілінга...

В Анґлії даєть ся відчувати брак доброї горівки. Про се сьвідчить отсей характеристичний факт: в однім селі недалеко Лондону шинкар мав одну фляшку доброї горівки „Скач". Він брав по одному шілінгови (по „квотрови") від того, хто раз понюхав тої горівки; а нюхало її богато людий...

Що їдять слони.

Слони в ботанічних городах їдять те, що хто їм дасть; їдять навіть мясо і цукорки. Але в їх рідних сторонах, там, де вони родили ся, слони не їдять тих присмаків. Вони не їдять там жадного мяса, хоч би його не знати скільки було. Вони шукають і живлять ся корінєм, овочами, оріхами і взагалї всякою ярниною та ростиною.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Передплатник „Свободи", Гленфілд, Н. Й. — Австрійських підданих з першими американськими паперами не беруть до війска, але хто хоче може вступити добровільно. Почтові власти не цензурують листів, які не йдуть за границю Злучених Держав і Канади.

ПОМОЖІМ ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ ВИГРАТИ ВІЙНУ.

Тисячи Українців служать нині в армії Злучених Держав, сотки з них находять ся вже на поли бою у Франції, а многі лягли вже у боротьбі за свободу сьвіта. На сторінках історії боротьби правди з несправедливостию їх імена будуть записані золотими буквами, бо лягли вони за сьвітову справу, а також за справу українську. Вони лягли у боротьбі проти Німеччини, яка мордує нині мирнє і свободолюбнє населенє України; лягли, аби визволити рідний нарід з рук тих, які скинули демократичну Українську Центральну Раду, а осадовили ся самі.

Другі тисячі остали ся тут, у Злучених Державах. На них спадає инший обовязок. Злучені Держави для виграня війни потребують гроший. Ті гроші мусять бути.

Українські іміґранти у Злучених Державах памятають ту страшну нужду, перед якою вони мусіли втікати з рідного краю за море шукати для себе куска хлїба. Та нужда не щезне, коли в австрійській державі не зайдуть величезні і ґрунтовні зміни. Не щезне та нужда, коли в Австрії не переведеть ся аграрних реформ, коли не відберуть від панів землю і не дадуть селянам. Се знова не наступить, коли Австрії не буде грозити сильний заграничний ворог. Тим ворогом може бути лише одинока армія Злучених Держав. Коли Австрія і її союзники побачуть, що перед ними стоїть гроза, вона задоволить домаганя поневолених народів.

Ітому, ради власного добра українські іміґранти повинні помагати Злученим Державам виграти сю велику і рішаючу у справах цілого сьвіта війну. Ради власного добра ми мусимо помагати Злученим Державам виграти війну, бо тоді Австрія мусить віддати східну Галичину і Буковину українській републиці. Чим жеж найкрасше поможемо Злученим Державам? А тим, що коли не йдемо на фронт, то попираймо тих, що вже є на фронті. Купуймо военно-щадничі марки (War Saving Stamps)!